

The Relationship between General Health and Positivity among High School Students in Gifted Schools in Mako in the Academic Years of 2024-2025

1. Masoumeh Alizadeh[✉]: MA, Department of Exceptional Children's, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran

*Corresponding Author's Email: abinehdarman1400@gmail.com

Received: 2024-05-09

Revised: 2024-06-04

Accepted: 2024-08-08

Published: 2024-09-18

Abstract

Introduction and Aim: Positivity plays an important role in improving other academic characteristics of students. Therefore, the aim of this study was investigate the relationship between general health and positivity among high school students in gifted schools.

Methodology: The present study was a descriptive from type of correlation. The population of this research was all high school students of gifted schools in Mako County in the academic years of 2024-2025, which 110 people of them were selected as samples using stratified randomly sampling method. The instruments of this study included the Scaled Version of the General Health Questionnaire (Goldberg & Hillier, 1979) and Positive Automatic Cognition Questionnaire (Ingram & Wisnicki, 1988). The data of this study were analyzed using Pearson correlation coefficients and multiple regression with enter model methods in SPSS-25 software.

Findings: The results of this study showed that general health and all four of its components including somatic symptoms, anxiety and insomnia, social dysfunction, and severe depression had a positive and significant relationship with positivity among high school students in gifted schools ($P < 0.001$). Also, general health and its components played a significant role in predicting positivity in them ($P < 0.001$).

Conclusion: According to the results of this study, to improving positivity among high school students in gifted schools can provided the ground for improving their general health.

Keywords: General Health, Positivity, Students, Gifted.

Copyright: © 2025 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

How to Cite: Alizadeh, M. (2024). The Relationship between General Health and Positivity among High School Students in Gifted Schools in Mako in the Academic Years of 2024-2025. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 2(2), 1-11.

Extended Abstract

Introduction and Aim

Investigating the psychological characteristics of students with outstanding talent and intelligence is one of the areas of interest for psychologists and education specialists (Wai et al., 2024). Many definitions have been made about intelligence, including wise thinking, logical action, and effective and environmentally compatible behavior (Ardenlid et al., 2025). Gifted students have outstanding abilities, talents, and capabilities that enhance their performance in the fields of academic talent, creative and productive thinking, artistic intelligence, leadership ability, and high general ability (Akgul, 2022). Gifted children usually speak earlier than their peers and have higher speed of perception, vocabulary fluency, verbal perception, and linguistic intelligence. Therefore, they learn mental concepts more easily and have a wider and more complex vocabulary (Tibken et al., 2022).

One of the characteristics that needs to be examined in gifted students is positivity. Positivity is derived from the theory of positive psychology, which has its roots in the thoughts of psychologists such as Carl Rogers and Abraham Maslow (Mo et al., 2024). In other words, positive psychology is a branch of psychology that has received increased attention in recent years and emphasizes the positive points and internal capabilities of humans. This branch of psychology refers to capabilities such as happiness, optimism, problem solving, enjoyment, hope, etc. (Anli, 2025). Positivity as a cognitive process refers to the scientific study of positive experiences and positive characteristics in an individual that facilitate the growth and development of individuals (Takeda et al., 2024). This construct creates hopeful beliefs, develops optimistic ideas, finds appropriate and desirable solutions to problems, creates a systematic view of life, and leads to positive and rational decision-making (Florea et al., 2024).

One of the factors related to positivity is general health (Macleod & Moore, 2000). Health is the result of the interaction of internal and external factors; in such a way that the health of the individual plays an effective role in the health of the family and the health of the family plays an effective role in the health of the community (İkişik et al., 2024). This construct refers to a state of complete physical, mental and social well-being and the absence of disease or defect and disability, and none of its dimensions is superior to the other and there is a dynamic and reciprocal

relationship between them (Nissen et al., 2023). General health has four components of somatic symptoms (this component refers to physical health indicating normal functioning with respect to biological health), anxiety and insomnia (anxiety is an unpleasant emotion expressed with words such as worry, apprehension, fear, and panic, and insomnia refers to sleep-related disorders), social dysfunction (this component refers to an incorrect way of thinking about others and social functions), and severe depression (this component is a mood disorder characterized by two characteristics of hopelessness and sadness, in which the person feels inadequate) (Goldberg & Hillier, 1979). The general health construct helps the individual to adapt to his or her environment by creating psychologically and emotionally correct methods and to choose rational, desirable, and adaptive ways to solve problems and challenges (Xiao et al., 2023).

Gifted school students are often in environments with high performance pressure, sensitivity to evaluations, and high commitment, which can negatively affect their positivity. Positivity is one of the positive constructs derived from the positive psychology approach that has a positive effect on other positive psychological and academic variables and leads to their improvement and promotion. Therefore, it is necessary and essential that positivity in gifted students be investigated with the aim of improving and promoting it, and one of the factors possibly related to it is public health. Studies indicated that no research was found on the relationship between public health and positivity in gifted students, and the results of this study can help education system specialists and planners to better understand the situation of these students and provide solutions for their improvement. Consequently, considering the gaps raised and the need to strive to improve and promote positivity among gifted students, the aim of this study was investigate the relationship between general health and positivity among high school students in gifted schools.

Methodology

The present study was a descriptive from type of correlation. The population of this research was all high school students of gifted schools in Mako County in the academic years of 2024-2025, which 110 people of them were selected as samples using stratified randomly sampling method. In this study, two schools for girls and boys were selected to select the samples, and then samples were selected from

different educational levels in the same proportion as those in the community.

To conduct this study, first, necessary coordination was made with the Maku County Education Office, and then 110 male and female high school students from gifted schools were selected as samples in the manner described above and after reviewing the inclusion criteria. The inclusion criteria included consent to participate in the study, no psychological disorders according to the academic record, no use of psychiatric medications such as anti-anxiety and antidepressants, no stressful events such as divorce and death of relatives in the past three months, and no use of psychological services in the past three months. Also, the exclusion criteria included refusal to complete the research instruments and failure to respond to more than ten percent of the items. It should be noted that the importance and necessity of the research were explained to the samples and they were assured of observing ethical points and considerations, and finally they were asked to carefully study the research instruments and respond to them. It should be noted that they were explained that both the instruments were nameless and that there were no right or wrong answers, and that the best answer was the one that reflected their true situation. After completing the research instruments and

reviewing them for completeness, the students were thanked for participating in the research and responding to the instruments.

The instruments of this study included the Scaled Version of the General Health Questionnaire (Goldberg & Hillier, 1979) and Positive Automatic Cognition Questionnaire (Ingram & Wisnicki, 1988). The data of this study were analyzed using Pearson correlation coefficients and multiple regression with enter model methods in SPSS-25 software.

Findings

The results of this study showed that general health and all four of its components including somatic symptoms, anxiety and insomnia, social dysfunction, and severe depression had a positive and significant relationship with positivity among high school students in gifted schools ($P < 0.001$). Also, general health and its components played a significant role in predicting positivity in them ($P < 0.001$).

Discussion and Conclusion

According to the results of this study, to improving positivity among high school students in gifted schools can provide the ground for improving their general health.

رابطه سلامت عمومی با مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان ماکو در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

۱. معصومه علیزاده^{*}: کارشناسی ارشد، گروه کودکان استثنایی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: abinehdarman1400@gmail.com

انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۲۸

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۸

بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۱۵

دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰

چکیده

مقدمه و هدف: مثبت گرایی نقش مهمی در بهبود سایر ویژگی‌های تحصیلی دانش آموزان دارد. بنابراین، هدف این مطالعه بررسی رابطه سلامت عمومی با مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان بود.

روش‌شناسی: مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه این پژوهش همه دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان شهرستان ماکو در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بودند که تعداد ۱۱۰ نفر از آنان با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای این مطالعه شامل نسخه مقیاس‌بندی‌شده پرسشنامه سلامت عمومی (گلدبرگ و هیلیر، ۱۹۷۹) و پرسشنامه شناخت خودکار مثبت (اینگرام و ویسنیکی، ۱۹۸۸) بودند. داده‌های این پژوهش با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در نرم‌افزار SPSS-25 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که سلامت عمومی و هر چهار مولفه آن شامل علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان رابطه مثبت و معنادار داشتند ($P < 0/001$). همچنین، سلامت عمومی و مولفه‌های آن نقش معناداری در پیش‌بینی مثبت گرایی در آنان داشتند ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: طبق نتایج این مطالعه، برای بهبود مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان می‌توان زمینه را برای بهبود سلامت عمومی آنان فراهم نمود.

نحوه استناددهی: علیزاده، معصومه. (۱۴۰۳). رابطه سلامت عمومی با مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان ماکو در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴. *روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۲(۲)، ۱-۱۱.

کلیدواژه‌گان: سلامت عمومی، مثبت گرایی، دانش آموزان، تیزهوشان.

مجاز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی دانش‌آموزانی که از استعداد و هوش برجسته‌ای برخوردار هستند یکی از حوزه‌های مورد علاقه روان‌شناسان و متخصصان آموزش و پرورش می‌باشد (Wai et al., 2024). درباره هوش تعریف‌های زیادی انجام شده که از جمله می‌توان به تفکر عاقلانه، عمل منطقی و رفتار موثر و سازگار با محیط اشاره کرد (Ardenlid et al., 2025). دانش‌آموزان تیزهوش دارای قابلیت‌ها، استعدادها و توانمندی‌های برجسته‌ای هستند که موجب ارتقاء عملکرد آنها در زمینه‌های استعداد تحصیلی، تفکر خلاق و مولد، هوش هنری، توانایی رهبری و توانایی عمومی بالا می‌شود (Akgul, 2022). به نظر می‌رسد هنگامی که دانش‌آموزان تیزهوش در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند به واسطه حس رقابت از خود تحریک، ذوق و شوق بیشتری جهت رشد و شکوفایی نشان می‌دهند. البته برخی از متخصصان معتقدند که مدارس تیزهوشان ممکن است سبب افت عملکردهای اجتماعی و اختلال در سلامت و سازگاری دانش‌آموزان این مدارس گردد (Helsper et al., 2025). کودکان تیزهوش معمولاً نسبت به همسالان خود زودتر صحبت می‌کنند و دارای سرعت ادراک، سیالی واژگان و ادراک کلامی و هوش زبانی بالاتری می‌باشند. بنابراین، هم مفاهیم ذهنی را آسان‌تر یاد می‌گیرند و هم دارای گنجینه لغات وسیع‌تر و پیچیده‌تری هستند (Tibken et al., 2022).

یکی از ویژگی‌های نیازمند بررسی در دانش‌آموزان تیزهوش، مثبت‌گرایی است. مثبت‌گرایی برگرفته از نظریه روان‌شناسی مثبت‌گرا می‌باشد که ریشه در اندیشه روان‌شناسانی مانند کارل راجرز و آبراهام مازلو دارد (Mo et al., 2024). به عبارت دیگر، روان‌شناسی مثبت‌گرا شاخه‌ای از روان‌شناسی است که در سال‌های اخیر مورد توجه مضاعف قرار گرفته و بر نکات مثبت و توانمندی‌های درونی انسان تأکید می‌کند. این شاخه از روان‌شناسی به توانمندی‌هایی مانند شادزیستی، خوش‌بینی، حل مسئله، لذت‌بردن، امیدواری و غیره اشاره دارد (Anli, 2025). مفهوم مثبت‌گرایی به‌عنوان مفهومی مرتبط با امید و شادی سبب می‌شود که ذهنیت افراد بازتر و دید آنها گسترده‌تر گردد و با دانش و اندیشه خود بتوانند به تغییرها و تحول‌های جدیدی در زندگی شخصی خود و جامعه دست یابند

(Pan & Yeung, 2023). این مفهوم بر نقاط قوت و توانمندی‌های انسان تمرکز می‌کند و به جنبه‌های منفی و نقاط ضعف انسان توجه خاصی نمی‌کند تا از این طریق زمینه را برای رشد و توسعه نقاط قوت و توانمندی‌ها و استعدادهای فرد فراهم آورد (Yuan & Kang, 2026). مثبت‌گرایی به‌عنوان یک فرآیند شناختی به مطالعه علمی تجربه‌های مثبت و ویژگی‌های مثبت در فرد اشاره دارد که زمینه رشد و توسعه افراد را تسهیل می‌بخشد (Takeda et al., 2024). این سازه باورهای امیدوارکننده ایجاد می‌نماید، ایده‌های خوش‌بینانه را توسعه می‌دهد، راه‌حل‌های مناسب و مطلوبی برای مشکل‌ها پیدا می‌کند، دید روشی در زندگی ایجاد می‌نماید و سبب گرفتن تصمیم‌های مثبت و منطقی می‌شود (Florea et al., 2024).

یکی از عوامل مرتبط با مثبت‌گرایی، سلامت عمومی است (Macleod & Moore, 2000). سلامت نتیجه تعامل عوامل درونی و بیرونی می‌باشد؛ به‌طوری که سلامت فرد نقش موثری در سلامت خانواده و سلامت خانواده نقش موثری در سلامت جامعه دارد (Ikiisik et al., 2024). سازمان‌های بهداشتی که قبلاً بیشتر به دنبال معالجه و درمان بیماری‌ها بودند، اکنون بیشتر به دنبال پیشگیری از وقوع بیماری‌ها هستند (Yurek et al., 2026). سلامتی به‌عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان به یکی از عوامل مهم و موثر بر کارآمدی نیروی انسانی اشاره دارد (Hepkaya et al., 2021). این سازه به یک حالت آسایش کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نبود بیماری یا نقص و ناتوانی اشاره دارد و هیچ یک از ابعاد آن بر یکدیگر برتری ندارند و بین آنها ارتباط پویا و متقابل وجود دارد (Nissen et al., 2023). سلامت عمومی دارای چهار مولفه علائم جسمانی (این مولفه به سلامت جسمانی دال بر عملکرد نرمال با توجه به سلامت زیست‌شناختی اشاره دارد)، اضطراب و بی‌خوابی (اضطراب هیجان ناخوشایندی است که با واژه‌هایی مانند دل‌نگرانی، دل‌شوره، ترس و وحشت بیان می‌شود و بی‌خوابی به اختلال‌های مرتبط به خواب اشاره دارند)، اختلال در عملکرد اجتماعی (این مولفه به طرز تفکر نادرست در ارتباط با دیگران و کارکردهای اجتماعی اشاره دارد) و افسردگی شدید (این مولفه به یک اختلال خلقی با دو مشخصه ناامیدی و غمگینی مشخص می‌شود و فرد در آن احساس عدم کفایت می‌کند) است (Goldberg & Hillier, 1979). سازه سلامت عمومی به فرد

بررسی رابطه سلامت عمومی با مثبت گرایی در بین دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان بود.

روش‌شناسی

مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه این پژوهش همه دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان شهرستان ماکو در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بودند که تعداد ۱۱۰ نفر از آنان با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول $n \geq 50 + \frac{8m}{m}$ که در آن n همان حجم نمونه و m تعداد یعنی فرمول $n \geq 50 + \frac{8m}{m}$ که در آن n همان حجم نمونه و m تعداد متغیرهای پیش‌بین است و از آنجایی که در این پژوهش تعداد ۵ متغیر پیش‌بین (سلامت روان و چهار مولفه آن) وجود داشت، لذا حجم نمونه باید برابر یا بزرگ‌تر از ۹۰ مورد باشد که در این پژوهش برای اطمینان از حجم نمونه و ریزش‌های احتمالی، حجم نمونه ۱۱۰ نفر در نظر گرفته شد. در این پژوهش برای انتخاب نمونه‌ها ابتدا دو مدرسه دختران و پسرانه انتخاب و سپس از پایه‌های مختلف تحصیلی به همان نسبت موجود در جامعه، نمونه انتخاب شد.

برای انجام این پژوهش، ابتدا هماهنگی‌های لازم با اداره آموزش و پرورش شهرستان ماکو صورت پذیرفت و سپس تعداد ۱۱۰ از دانش آموزان دختر و پسر دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان به شیوه تشریح‌شده در بالا و پس از بررسی ملاک‌های ورود به مطالعه به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل رضایت جهت شرکت آگاهانه در پژوهش، نداشتن اختلال‌های روان‌شناختی بر اساس پرونده تحصیلی، عدم استفاده از داروهای روان‌پزشکی مانند ضداضطراب و ضدافسردگی، عدم وقوع رخداد‌های تنش‌زا مانند طلاق و مرگ نزدیکان در سه ماه گذشته و عدم استفاده از خدمات روان‌شناختی در سه ماه اخیر بودند. همچنین، ملاک‌های خروج از مطالعه شامل انصراف از تکمیل ابزارهای پژوهش و عدم پاسخگویی به بیش از ده درصد گویه‌ها بودند. لازم به ذکر است که برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تشریح و درباره رعایت نکات و ملاحظات اخلاقی به آنان اطمینان‌خاطر داده شد و در نهایت از آنان خواسته شد تا ابزارهای پژوهش را با دقت مطالعه و به آنها پاسخ دهند. لازم به ذکر است که برای آنان توضیح داده شد که هم ابزارها بدون نام هستند و هم هیچ پاسخ صحیح یا

کمک می‌کند تا با ایجاد روش‌های صحیح از لحاظ روانی و عاطفی بتواند با محیط خود سازگار شود و راه‌های منطقی، مطلوب و انطباقی برای حل مشکل‌ها و چالش‌ها انتخاب کند (Xiao et al., 2023).

درباره روابط سلامت عمومی با مثبت گرایی پژوهش‌های اندکی انجام شده و پژوهشی در این زمینه بر روی دانش آموزان تیزهوشان یافت نشد. برای مثال، نتایج پژوهش [Zadworna & Stetkiewicz-Lewandowicz \(2023\)](#) نشان داد که بین خرد، جهت‌گیری مثبت و رفتارهای مرتبط با سلامت در سالمندان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. [Nejati \(2023\)](#) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسید که میان نگرش مثبت به زندگی و بهبود سلامت روان رابطه معناداری وجود داشت. در پژوهشی دیگر [Riepenhausen et al \(2022\)](#) گزارش کردند که بین ارزیابی مجدد شناختی مثبت، تاب‌آوری در برابر استرس، سلامت روان و بهزیستی رابطه معناداری وجود داشت. همچنین، نتایج پژوهش [Poursardar et al \(2013\)](#) نشان داد که بین خوش‌بینی، سلامت روانی و رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. [Macleod & Moore \(2000\)](#) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین شناخت‌های مثبت، بهزیستی و سلامت روانی رابطه معناداری وجود داشت.

دانش آموزان مدارس تیزهوشان اغلب در محیط‌های با فشار عملکردی بالا، حساسیت نسبت به ارزیابی‌ها و تعهد بالا قرار دارند و همین امر می‌تواند بر مثبت گرایی آنان تاثیر منفی بگذارد. مثبت گرایی یکی از سازه‌های مثبت برگرفته از رویکرد روان‌شناسی مثبت‌نگر است که بر سایر متغیرهای روان‌شناختی و تحصیلی مثبت اثر مثبتی می‌گذارد و سبب بهبود و ارتقای آنها می‌شود. بنابراین، لازم و ضروری است که مثبت گرایی در دانش آموزان تیزهوشان با هدف بهبود و ارتقای آن مورد بررسی قرار گیرد و یکی از عوامل احتمالاً مرتبط با آن سلامت عمومی است. بررسی‌ها حاکی از آن بود که پژوهشی درباره رابطه سلامت عمومی با مثبت گرایی در دانش آموزان تیزهوشان یافت نشد و نتایج این پژوهش می‌تواند به متخصصان و برنامه‌ریزان نظام آموزش و پرورش در شناخت بهتر وضعیت این دانش آموزان و ارائه راهکارهایی برای بهبود آنها کمک نماید. در نتیجه، با توجه به خلأهای مطرح‌شده و لزوم تلاش برای بهبود و ارتقای مثبت گرایی در بین دانش آموزان تیزهوشان، هدف این مطالعه

غلطی وجود ندارد و بهترین پاسخ، پاسخی است که گویای وضعیت واقعی آنها باشد. پس از تکمیل ابزارهای پژوهش و بررسی آنها از نظر میزان کامل بودن از دانش‌آموزان به دلیل شرکت در پژوهش و پاسخ‌دهی به ابزارهای آن تقدیر و تشکر به عمل آمد.

در پژوهش حاضر جهت گردآوری داده‌ها علاوه بر فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل جنسیت و پایه تحصیلی از دو ابزار تشریح‌شده در زیر استفاده شد.

۱. نسخه مقیاس‌بندی‌شده پرسشنامه سلامت عمومی (Scaled Version of the General Health Questionnaire)

در این پژوهش برای اندازه‌گیری سلامت عمومی از نسخه مقیاس‌بندی‌شده پرسشنامه سلامت عمومی ساخته‌شده توسط Goldberg & Hillier (1979) استفاده شد. این ابزار دارای ۲۸ گویه در چهار مولفه علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید (هر مولفه ۷ گویه) بود. برای پاسخگویی به هر گویه از مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت از صفر تا سه استفاده شد، لذا دامنه نمرات هر مولفه بین ۰ تا ۲۱ و دامنه نمرات کل ابزار بین ۰ تا ۸۴ بود و نمره بالاتر به معنای اختلال کمتر در مولفه‌ها یا سلامت عمومی بیشتر می‌باشد. سازندگان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود چهار عامل یا مولفه علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید بود و پایایی مولفه‌ها و کل آن را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۹۰، ۰/۸۰، ۰/۹۴ و ۰/۹۵ گزارش کردند (Goldberg & Hillier, 1979). در ایران، پایایی کل و مولفه‌های علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۷۲، ۰/۷۷، ۰/۶۲ و ۰/۸۸ محاسبه شد (Hamidi et al., 2018). در پژوهش حاضر میزان پایایی از طریق

ضریب همبستگی بین گویه‌ها برای کل و مولفه‌های علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۳، ۰/۷۸، ۰/۸۰ و ۰/۷۶ به دست آمد.

۲. پرسشنامه شناخت خودکار مثبت (Positive Automatic Cognition Questionnaire): در این

پژوهش برای اندازه‌گیری مثبت‌گرایی از پرسشنامه شناخت خودکار مثبت ساخته‌شده توسط Ingram & Wisnicky (1988) استفاده شد. این ابزار دارای ۳۰ گویه بود. برای پاسخگویی به هر گویه از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از یک تا پنج استفاده شد، لذا دامنه نمرات آن بین ۳۰ تا ۱۵۰ بود و نمره بالاتر به معنای مثبت‌گرایی بیشتر می‌باشد. سازندگان روایی واگرایی ابزار را با سیاهه افسردگی بک ۰/۳۳- گزارش که در سطح ۰/۰۱ معنادار بود و پایایی آن با روش‌های آلفای کرونباخ و دونیمه کردن به ترتیب ۰/۹۴ و ۰/۹۵ گزارش کردند (Ingram & Wisnicky, 1988). در ایران، پایایی پرسشنامه شناخت خودکار مثبت با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ محاسبه شد (Barkhordari & Shahbazi, 2023). در پژوهش حاضر میزان پایایی از طریق ضریب همبستگی بین گویه‌های پرسشنامه شناخت خودکار مثبت با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد.

داده‌های این پژوهش با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در نرم‌افزار SPSS-25 در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۱۱۰ نفر از دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان حضور داشتند که نتایج فراوانی و درصد فراوانی جنسیت و پایه تحصیلی آنها در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. نتایج فراوانی و درصد فراوانی جنسیت و پایه تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان

متغیر	سطح	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	پسر	۶۸	۶۱/۸۲
	دختر	۴۲	۳۸/۱۸
پایه تحصیلی	دهم	۳۴	۳۰/۹۱

یازدهم	۴۱	۳۷/۲۷
دوازدهم	۳۵	۳۱/۸۲

طبق نتایج جدول ۱، بیشتر دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان در پژوهش حاضر پسر (۶۸ نفر معادل ۶۱/۸۲ درصد) و در پایه تحصیلی یازدهم (۴۱ نفر معادل ۳۷/۲۷ درصد) مشغول به تحصیل بودند. نتایج میانگین، انحراف معیار، کمینه، بیشینه، کجی و کشیدگی سلامت عمومی و مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲. نتایج میانگین، انحراف معیار، کمینه، بیشینه، کجی و کشیدگی سلامت عمومی و مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان

مولفه	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	کجی	کشیدگی
علائم جسمانی	۱۴/۴۲	۳/۷۴	۷	۲۱	۰/۲۳	۰/۴۹
اضطراب و بی خوابی	۱۶/۸۶	۴/۲۶	۸	۲۴	۰/۳۱	۰/۷۱
اختلال در عملکرد اجتماعی	۱۸/۵۰	۳/۵۴	۱۰	۲۴	-۰/۱۲	۰/۵۸
افسردگی شدید	۱۳/۷۱	۴/۰۶	۶	۲۱	۰/۱۸	۰/۸۲
سلامت عمومی	۶۳/۴۹	۸/۳۹	۴۱	۸۴	۰/۰۷	۰/۶۶
مثبت گرایی	۱۱۳/۹۷	۱۶/۴۲	۸۵	۱۴۰	۰/۰۳	۰/۶۵

طبق نتایج جدول ۲، فرض نرمال بودن همه سلامت عمومی (و همه مولفه های آن شامل علائم جسمانی، اضطراب و بی خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید) و مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان به دلیل مقدار کجی و کشیدگی در دامنه ± 1 رد نشد. سایر پیش فرض های رگرسیون چندگانه نشان داد که مقدار عامل تورم واریانس به دلیل کمتر از ۱۰ بودن حاکی از هم خطی چندگانه و مقدار دورین - واتسون به دلیل قراردادن در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ حاکی از استقلال خطاها بود. بنابراین، شرایط برای تحلیل داده ها با روش های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه وجود داشت. نتایج ضرایب همبستگی سلامت عمومی با مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان در جدول ۳ ارائه شد.

جدول ۳. نتایج ضرایب همبستگی سلامت عمومی با مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	همبستگی	معناداری	نتیجه
علائم جسمانی	مثبت گرایی	۰/۳۹	۰/۰۰۱	مثبت و معنادار
اضطراب و بی خوابی		۰/۴۱	۰/۰۰۱	مثبت و معنادار
اختلال در عملکرد اجتماعی		۰/۳۴	۰/۰۰۱	مثبت و معنادار
افسردگی شدید		۰/۴۳	۰/۰۰۱	مثبت و معنادار
سلامت عمومی		۰/۴۶	۰/۰۰۱	مثبت و معنادار

طبق نتایج جدول ۳، سلامت عمومی و هر چهار مولفه آن شامل علائم جسمانی، اضطراب و بی خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با مثبت گرایی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان رابطه مثبت و معنادار داشتند ($P < 0/001$). نتایج رگرسیون چندگانه برای پیش بینی مثبت گرایی بر اساس سلامت عمومی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان در جدول ۴ ارائه شد.

جدول ۴. نتایج رگرسیون چندگانه برای پیش بینی مثبت گرایی بر اساس سلامت عمومی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R ²	آماره F	معناداری
سلامت عمومی	مثبت‌گرایی	۰/۴۶	۰/۲۱	۱۶/۳۴	۰/۰۰۱

طبق نتایج جدول ۴، سلامت عمومی نقش معناداری در پیش‌بینی مثبت‌گرایی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان داشت ($P < ۰/۰۰۱$). نتایج رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی

جدول ۵. نتایج رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی مثبت‌گرایی بر اساس مولفه‌های سلامت عمومی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R ²	آماره F	معناداری
علائم جسمانی	مثبت‌گرایی	۰/۵۷	۰/۳۲	۲۵/۶۸	۰/۰۰۱
اضطراب و بی‌خوابی					
اختلال در عملکرد اجتماعی					
افسردگی شدید					

(2023) Riepenhausen et al (2022)، Poursardar et al (2013) و Macleod & Moore (2000) همسو بود.

در تبیین نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت که سطح مطلوب سلامت عمومی برای تیزهوشان یک ویژگی حاشیه‌ای نیست، بلکه یک عامل کلیدی برای حفظ سازگاری هیجانی آنان محسوب می‌شود. بهبود سطح سلامت عمومی نقش موثری در کاهش هیجان‌ها و شناخت‌های منفی و تقویت هیجان‌ها و شناخت‌های مثبت در محیط تحصیلی دارد. بنابراین، سلامت عمومی با تجربه محیط آموزشی سالم‌تر و ارتباط‌های مثبت‌تر تقویت می‌شود. بنابراین، منطقی است که دانش‌آموزان دارای سلامت عمومی بالاتر دارای نگرش مثبت‌تر و امید بیشتری به خود، خانواده، زندگی، جامعه و آینده هستند.

سلامت عمومی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان فقط یک متغیر جسمی و زیستی نیست، بلکه زیربنای کارکردهای هیجانی و نگرش‌های مثبت به آنان است. ساختار رقابتی مدارس تیزهوشان موجب می‌شود که کوچک‌ترین تغییر در سلامت روانی و جسمی به سرعت در نگرش، امید و انرژی روانی آنان انعکاس یابد. در نتیجه، توجه جدی مدارس تیزهوشان به برنامه‌های ارتقای سلامت عمومی از جمله حمایت‌های روان‌شناختی، بهبود محیط مدرسه، آموزش راهبردهای مدیریت استرس و تقویت روابط

طبق نتایج جدول ۵، مولفه‌های سلامت عمومی شامل علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید نقش معناداری در پیش‌بینی مثبت‌گرایی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان داشتند ($P < ۰/۰۰۱$).

بحث و نتیجه‌گیری

دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان با چالش‌های مختص مربوط به شرایط خود مواجه هستند و این مسئله سبب افت ویژگی‌های مثبت روان‌شناختی در آنان می‌شود. برای نمونه، دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان با وجود برخورداری از توانایی‌های شناختی بالا در معرض فشارهای تحصیلی، انتظارات سنگین و حساسیت هیجانی زیادی قرار می‌گیرند. در نتیجه، هدف این مطالعه بررسی رابطه سلامت عمومی با مثبت‌گرایی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان بود.

نتایج این مطالعه نشان داد که سلامت عمومی و هر چهار مولفه آن شامل علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با مثبت‌گرایی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان رابطه مثبت و معنادار داشتند. همچنین، سلامت عمومی و مولفه‌های آن نقش معناداری در پیش‌بینی مثبت‌گرایی در آنان داشتند. این نتایج با نتایج پژوهش‌های

Nejati, (2023) Zadworna & Stetkiewicz-Lewandowicz

برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تشریح و درباره رعایت نکات و ملاحظات اخلاقی به آنان اطمینان خاطر داده شد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان مقاله با یکدیگر مشارکت و همکاری صمیمانه در همه مراحل پژوهش داشتند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسئولان آموزش و پرورش شهرستان ماکو، مدارس تیزهوشان این شهر و دانش آموزان شرکت کننده در پژوهش تقدیر و تشکر می‌شود.

References

- Akgul, G. (2022). Resilience among gifted students: Are they prone to anxiety during pandemic? *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, 10(1), 153-162. <https://doi.org/10.2478/sjcapp-2022-0016>
- Anli, G. (2025). Positive psychology practices in Muslim communities: A systematic review. *Journal of Religion and Health*, 64(5), 3448-3470. <https://doi.org/10.1007/s10943-025-02357-9>
- Ardenlid, F., Kundqist, J., & Sund, L. (2025). A scoping review and thematic analysis of differentiated instruction practices: How teachers foster inclusive classrooms for all students, including gifted students. *International Journal of Educational Research Open*, 8, 100439. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2025.100439>
- Barkhordari, M., & Shahbazi, A. (2023). Prediction of marital satisfaction based on attachment styles with the mediating role of mindfulness and positive thinking. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 12(3), 199-208. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1402.12.3.19.7>
- Florea, I. S., Dobrea, A., Roman, G. D., Poetar, C. R., Vilceanu, C., & Predescu, E. (2024). The mediator role of negative and positive automatic thoughts between attachment quality towards significant others and adolescents' internalizing problems. *Children and Youth Services Review*, 164, 107867. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107867>
- Goldberg, D. P., & Hillier, V. F. (1979). A scaled version of the general health questionnaire. *Psychological Medicine*, 9(1), 139-145. <https://doi.org/10.1017/s0033291700021644>
- Hamidi, E., Neshat Doost, H. T., & Talebi, H. (2018). Effectiveness of logo therapy on components of general health (anxiety, depression, somatic symptoms and social function disorder) of women with postpartum depression in Tehran city. *Scientific Journal of Social Psychology*, 45(5), 35-44. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23455098.1396.5.45.4.6>

همسالان می‌تواند به‌طور مستقیم بر مثبت گرایی و در نتیجه بر موفقیت تحصیلی، بهزیستی و مثبت گرایی آنان اثر می‌گذارد.

پژوهش حاضر با وجود ارائه یافته‌های ارزشمند با چند محدودیت همراه بود که در تفسیر و تعمیم نتایج باید مدنظر قرار گیرد. نخست آنکه مطالعه صرفاً بر روی دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوش شهرستان ماکو انجام شد و این امر تعمیم‌پذیری نتایج به سایر شهرها یا سایر گروه‌های دانش‌آموزی را محدود می‌سازد که در این زمینه ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی خاص می‌تواند بر نتایج اثر بگذارد. همچنین، استفاده از ابزارهای خودگزارشی احتمال سوگیری پاسخ‌دهی و تاثیر ادراک‌های ذهنی را افزایش می‌دهد که باید در تعمیم یافته‌ها مدنظر قرار گیرد. افزون بر این، برخی متغیرهای میانجی و اثرگذار از جمله سبک‌های فرزندپروری، عملکرد تحصیلی، روابط خانوادگی و حمایت مدرسه در این پژوهش لحاظ نشد که می‌تواند بر نتایج پژوهش اثرگذار باشند. بر همین اساس، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده دامنه نمونه‌گیری به شهرها و استان‌های دیگر گسترش یابد تا امکان مقایسه تطبیقی میان دانش‌آموزان تیزهوش فراهم شود. استفاده از روش‌های چندمنظوره و ترکیب سنجش‌های کمی با داده‌های کیفی مانند مصاحبه‌های بالینی و مشاهده رفتاری می‌تواند اعتبار نتایج را افزایش دهد. همچنین، بررسی نقش متغیرهای میانجی یا تعدیل‌گر همچون انگیزش تحصیلی، خودپنداره اجتماعی، حمایت خانوادگی و ساختار مدرسه‌ای در مدل‌های پیشرفته‌تر توصیه می‌شود. توجه به تفاوت‌های جنسیتی و تحصیلی نیز می‌تواند درک عمیق‌تری از سازه مثبت گرایی و عوامل مرتبط با آن در دانش‌آموزان تیزهوش فراهم آورد. طبق نتایج این مطالعه، برای بهبود مثبت گرایی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم مدارس تیزهوشان می‌توان زمینه را برای بهبود سلامت عمومی آنان فراهم نمود.

تعارض منافع

بین نویسندگان مقاله تعارض منافی وجود نداشت.

حامی مالی

پژوهش حاضر بدون هیچ حامی مالی و با هزینه شخصی صورت پذیرفت.

ملاحظات اخلاقی

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. (5th ed.), Allyn & Bacon/Pearson Education.
<https://psycnet.apa.org/record/2006-03883-000>
- Takeda, T., Nakataki, M., Umehara, H., & Numata, S. (2024). Associations between negative and positive automatic thoughts and clinical variables in patients with schizophrenia. *Schizophrenia Research: Cognition*, 35, 100298.
<https://doi.org/10.1016/j.scog.2023.100298>
- Tibken, C., Richter, T., Vonder Linden, N., Schmiedeler, S., & Schneider, W. (2022). The role of metacognitive competences in the development of school achievement among gifted adolescents. *Child Development*, 93(1), 117-133.
<https://doi.org/10.1111/cdev.13640>
- Wai, J., Kell, H. J., & Worrell, F. C. (2024). Method considerations for school psychology from longitudinal research on gifted students. *Journal of School Psychology*, 103, 101269.
<https://doi.org/10.1016/j.jsp.2023.101269>
- Xiao, Z., Zeng, L., Pan, P. L., Lee, J., & Wu, A. (2023). Racism, self-rated general health status, and health-related quality of life among Black and Asian Americans. *Health Marketing Quarterly*, 40(4), 458-481.
<https://doi.org/10.1080/07359683.2023.2238161>
- Yuan, Y., & Kang, W. (2026). Investigating L2 motivation among Chinese PhD students in an EAP course from a positive psychology perspective. *Journal of English for Academic Purposes*, 79, 101619.
<https://doi.org/10.1016/j.jeap.2025.101619>
- Yurek, E., Altundag, I., Eren, H. I., Usta, T., Yildiz, E., & Satikmis, D. (2026). Evaluating the predictors of psychiatric impact using general health questionnaire (GHQ-28) in victims exposed to physical domestic violence. *Psychiatry Research*, 355, 116862.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2025.116862>
- Zadworna, M., Stetkiewicz-Lewandowicz, A. The relationships between wisdom, positive orientation and health-related behavior in older adults. *Scientific Reports*, 13(16724), 1-9.
<https://doi.org/10.1038/s41598-023-43868-3>
- Helsper, A., DeShon, L., Boylan, L. E., Galliher, J., & Rubenstein, L. D. (2025). Under pressure: Gifted students' vulnerabilities, stressors, and coping mechanisms within a high achieving high school. *Behavioral Sciences*, 15(2), 235.
<https://doi.org/10.3390/bs15020235>
- Hepkaya, E., Kilinc, A. A., Cebi, M. N., Koyuncu, Z., & Cokugras, H. (2021). General health status of children with asthma during the COVID-19 pandemic. *Pediatrics International*, 63(3), 331-337.
<https://doi.org/10.1111/ped.14453>
- Ikiisik, H., Ozkaptan, B., Cakir, M., & Maral, I. (2024). Assessment of the general health status of children in Turkey: A community-based cross-sectional study. *Child: Care, Health and Development*, 50(3), e13260. <https://doi.org/10.1111/cch.13260>
- Ingram, R. E., & Wisnicki, K. S. (1988). Assessment of positive automatic cognition. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(6), 898-902.
<https://doi.org/10.1037/0022-006X.56.6.898>
- Macleod, A., & Moore, R. (2000). Positive thinking revisited: Positive cognitions, well-being and mental health. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 7(1), 1-10.
[https://doi.org/10.1002/\(sici\)1099-0879\(200002\)7:1%3c1::aid-cpp228%3e3.0.co;2-s](https://doi.org/10.1002/(sici)1099-0879(200002)7:1%3c1::aid-cpp228%3e3.0.co;2-s)
- Mo, F., Desmet, O., & Olenchak, R. (2024). Identifying gifted potential through positive psychology content. *Education Sciences*, 14(1137), 1-21.
<https://doi.org/10.3390/educsci14101137>
- Nejati, S. (2023). Examining the relationship between a positive attitude to life and improving mental health from a perspective Amir al-Mu'minin (A.S.). *Journal of Islamic Humanities Studies*, 9(33), 77-85.
<https://johi.ir/user/articles/881>
- Nissen, R. P., Frederiksen, H. W., Brande, S. E., & Norredam, M. (2023). The general health status of newly arrived asylum seekers in Denmark. *Scandinavian Journal of Public Health*, 51(3), 463-471. <https://doi.org/10.1177/14034948221136366>
- Pan, L., & Yeung, N. C. Y. (2023). Positive psychology interventions for improving self-management behaviors in patients with type 1 and type 2 diabetes: A narrative review of current evidence. *Current Diabetes Reports*, 23(11), 329-345.
<https://doi.org/10.1007/s11892-023-01525-z>
- Poursardar, N., Poursardar, F., Panahandeh, A., Sangari, A., & Abdi Zarrin, S. (2013). Effect of optimism on mental health and life satisfaction: A psychological model of well-being. *Hakim Journal*, 16(1), 42-49.
<https://hakim.tums.ac.ir/article-1-1128-en.html>
- Riepenhausen, A., Wackerhagen, C., Reppmann, Z. C., Deter, H.-C., Kalisch, R., Veer, I. M., & Walter, H. (2022). Positive cognitive reappraisal in stress resilience, mental health, and well-being: A comprehensive systematic review. *Emotion Review*, 14(4), 310-331.
<https://doi.org/10.1177/17540739221114642>